

Előfizetési díj:

Vidékre, postán:
vagyhelyben, házhoz hordva:
Negyedévre . . . 1 frt. 50 kr.
Félévre . . . 3 " " "
Egész évre . . . 5 " " "
Megjelenik e lap hetenként
egyszer, Vasárnap.Előfizetési pénzek el-
fogadtnak Gallia Fülöp
könyvkereskedésében Kec-
skeméten.

KECSKEMÉTI LAPOK.

Ismeretterjesztő hetilap.

Hirdetési díjak:

5 hasábos petit sor, egyszeri
hirdetésnél 5 kr.; — többszöri
vagy terjedelmes hirdetések-
nél árleengedés adatik.A nyiltérben való közle-
mény 3 hasábos soráért 10 kr.
számíttatik.Hirdetések elfogadtnak Gal-
lia Fülöp könyvkereskedésében
Kecskeméten. — Hirdetések ezen-
kívül fölvetetnek még M. Zeisler
hirdetési irodájában. (Pest, Király-
utca 60. sz.)

Népiskoláink érdekében.

Több mint negyedfél éve, hogy az ország jogosult várakozása és elismerése kíséretében a népoktatási törvény meghozott és életbeléptetett.

Alig van tárgy és kérdés, mely az országban, hírlapok és társas körök, felelős kormányzat és országgyűlés, egyes szakférfiak, de sőt egyes polgárok útján többször és talán jobban meg lett volna az alkotmányos öt év óta vitatva, mint a népnevelés ügye. Innen van, hogy az utóbbi évek alatt hazánkban, s igen helyesen, majdnem általánossá vált azon erős hit és tudat, miszerint az országos nemzetnek, különösen a magyar fajnak csakis azon mérvben van jövője, országos fölénye a többi hazai népfajok közt legtermészetesebben, és így legjobban csak úgy van biztosítva, ha egyéb feladatai teljesítése közben a korszerű műveltségnek mindenütt és mindenben folyton előharcosává és terjesztőjévé válik, s ha népnevelés által a czélszerű szakműveltséget a népesség legalsóbb rétegeiben is elsajátítván, ez által az erkölcsi és szellemi túlsúlyt, a többi népfajok fölött állandóan, s első sorban fenntartani törekszik. S innen van, hogy a hivatkozott népoktatási törvény, ezen általános hitnek tudatában és érzetében, örömmel és elismeréssel lett üdvözölve.

A műveltség általánosításáról, s a gyökeres népnevelésnek mielőbbi érvényesítéséről még inkább le lett győzve mindenki, az utóbbi francia-porosz hadjárat után.

Azon csodával határos esemény után, hogy világrészünknek legnagyobb és hatalmasabbnak tartott nemzete, a francia nép, a politikailag nem is nemzetegészet képzett, de erkölcsileg és műveltségileg a francia fölött túlsúlyllyal bíró német nép által, oly mesésen kevés idő alatt egy időre teljesen legyőzetett: mindenki ösztönszerűleg érezte, hogy itt az észbeli és erkölcsi felsőbbtség lett a győztes, s hogy mimagunkra s elmaradt nehéz helyzetünkre gondolva, nem sok vesztegetni való időnk van, de mindent, és első sorban el kell követnünk, hogy népnevelés által a szakműveltséget a legnagyobb mérvben általánosítani, s az üdvös népoktatási törvényt fajunk fennmaradása és fölénye érdekében egész erővel érvényesíteni törekedjünk.

És ime! bár a hivatkozott népoktatási törvény kétségtelenül egyike legjobb létező törvényeinknek, bár itt-ott, egyesek és községek a népnevelés érvényesítésénél dicséretes buzgalmat fejtenek ki, s a jótékony mozgalom és jóakarató törekvés több felé felismerhető: de a nagy nemzetegészet

véve, s tekintettel az égető országos fenntartási és előhaladási szükségre, nem lehet tagadni, hogy a buzgóság, a tevékenység és áldozatkészség ezen a téren jóval nagyobb lehetne, s hogy a közel négy éves eredmény a jogosult várakozásnak, és korrigényeknek kicsit felel meg.

Valóban a legfontosabb közérdekben, életkérdésül szolgáló népnevelésünk érdekében óhajtott volna, hogy illetékesebb szakférfiaink az indokokat, tényeket és körülményeket, a melyek népiskoláinknak törvényszerű életbeléptetését és fejlesztését egyes vidékeken, és országrészekben tényleg gátolják, hírlapokban és röpiratokban tüzetesen megismertetnék, s ez által is a bizonyosan hozzájuk csatlakozandó közvélemény támogatásával, kormányzatra, törvényhatóságok és községek, a népoktatási törvény érvényesítése tekintetéből jótékony befolyást gyakorolnának.

Ez előzmény jelzésével térjünk saját községünkre, s különösen térjünk át az igénytelen dolgozat címénél is jelzett népiskoláinkhoz.

Tagadhatatlan, hogy valamint fajunknak kellő népnevelés és műveltség nélkül jövője nincs: úgy egyes bármilyen nagy közönségeknek népessége is, ezentúl egyes életmódoknak, vagy iparágak öröklött fenntartásával, s korlátolt világnézettel és törekvéssel anyagi és szellemi felvirágzásra többé föl nem vergődhetik. Hogy egyes közönség, ez idők szerint, az előhaladottabb kor igényeihez és életszükségeihez képest ne csak öröklött gazdaszatát fentartsa, de azt czélszerűen fejlessze, s felvirágoztassa, hogy saját érdekében, a kebeléből nem számítható ipart és kereskedelmet meghonosítsa, azt fokozatosan saját előnyére emelje: ahhoz általános népnevelés és szakműveltség, ahhoz kellő számban ezélszerű népiskolák és népiskolákkal párosított szakiskolák igényeltetnek.

Még inkább és nagyobb számban igényeltetnek népiskolák oly helyen, a mely fekvésénél fogva egyelőre a szomszédvidéki iparnak és kereskedelemnek, egy messzevidék értelmiségének szükségszerű találkozási és tartózkodási központja még nem lévén, jobbadán saját népességének termelése és szorgalmára, és saját kebeléből származó értelmiségére van, mint nem országosan emporiális hely utalva.

A mi kedves szülővárosunk Kecskemét, mint legnagyobb részben gazdálkodó és termelő, s általmeneti kereskedelmi gyűllyül alig szolgáló város, jóformán ezen helyek közé tartozik. S ép azért minékünk, ha azt akarjuk, hogy Kecskemét, mint hazánk egyik legnépesebb városa anyagilag és szellemileg felvirágozzék, hogy negy-

venöt ezernyi jóra való népessége, az anyagi és szellemi jólét előteremtéséhez megkívánható sokoldalú képességet magának megszerezze; úgy háromszoros buzgalmat, tevékenységet és áldozatkészséget kell, az ezen sokoldalú képességet a népnél egyedül kifejthető népiskolákra, s azokkal czélszerűen párosított szakiskolákra fordítanunk.

És ugyan jelenleg hogyan állunk népiskoláinkkal?

Első tekintetre, népiskoláink numericus számát tekintve, meglehetősen számban találhatunk.

Benn a város kebelében ha jól emlékszem reá a rom. kath. hitfelekezeti részéről 15, a helvét hitvallásúak részéről 10, az evangélikusok részéről 2, a görög nemegyesülek részéről 1, az izraeliták részéről 4 elemi iskola, és azontúl vagy nyolcz rendszeresített vasárnapi iskola, s külön-külön egy rom. kath. és egy prot. leánynevelde találhatik. Nagy területű s eléggé népes pusztáinkon összesen 10, hét rom. kath. és három prot. pusztai népiskola tartatik fenn.

Mindezen népiskolák többé kevésbé a város és hitfelekezeti egyházak által tartatnak fel, de mind hitfelekezeti jelleggel.

Tudomásom szerint egyedül a kebelbeli jótékony nőegylet pártfogása és a város által alakított egyetlen egy kisdudóvoda és a derék Tatay Karolin úrhölgynek már is elismerésreméltó magán-leányneveldeje, azon iskolák, a melyek dicséretes kivétellel, elkülönző hitfelekezeti jellegtel teljesen nélkülöznek.

Első tekintetre csakugyan azt hinné az ember, hogy ily nagyszámú népiskola mellett a tanköteles gyermekek mind oktatásban részesülnek, s ez a létszám a népnevelésre egyelőre untig elegendő is.

Hanem a közelebbi népösszeírás, s a tankötelezettek rovata ellenkezőleg tanúsítja, hogy a tanköteles gyermekeknek elég szégyenletesen, több mint hasonló nem jár iskolába, legkisebb növeltetésben sem részesül; s tanúsítja, hogy a tankötelezettek számához képest, ha egyes iskolaosztályokat túlterheléssel már egyelőre eredménytelenekké nem akarunk tenni, a vasárnapi iskolákon és kisdudóvodákon kívül közel 60 külön népiskola igényeltetik.

Elmondhatjuk, miszerint elszámolt népiskoláink közül, mind tanerőt, mind az oktatás módját és tényleges eredményt illetőleg, egyes iskolaosztályok; de sőt a nagy csoportozatban, egyes hitfelekezeti népiskolák, kitűnőek találhatunk. De általánosságban, az egész népoktatási ügyállást illetőleg, bizonyosan senki sem fogja tölem egyszerűetből származó nyíltságotat rossz

néven venni, hogy létező két felekezeti népiskoláink, így a mint vannak, egészben és általánosságban véve, tanerők és oktatásmódra, s eddigi tényleges eredményre nézve, bizony még sok kívánni valót hagnak fenn.

Már az magában, hogy egyik hitegyház népiskolájára nemcsak áldozatot hoz, de hívei közt egyesek irányában rábeszéléssel, ezen a téren nemes hajszolással mindent elkövet, hogy az általa is ellenőrzött tankötelezettek iskoláztatás nélkül ne hagyassanak; még a másik hitegyház, szinte sokat áldoz ugyan népiskolái fentartására, de részint hívei sokaságánál, részint megszokott régi helyzeténél fogva évről-évre, vagy épen nem, avagy nem kellőleg ellenőrzi a nagyszámú tankötelezettek rendszeres iskoláztatását, de sőt, a mit talán tagadni alig lehet, a tankötelezettek kényszerítő hajszolása a politikai helyhatóság kellő támogatása hiányában, reá nézve, vagy physical lehetlenséggé, vagy legalább is rendszeresen eredménytelené válik — már ez a különbség és tényleges helyzet, népoktatásunk érdekében minden esetre érzékeny baj. S legnagyobb részben innen van azután, hogy a tankötelezettek több mint hasonfele, eléggé szegyenletesen, teljes iskoláztatás nélkül marad.

Azon helyzet továbbá, hogy egyes hitfelekezeti népiskoláknál, egyes osztályokban alig van, avagy kevés számmal van növendék, másutt ismét, talán rossz felosztásból s kellő számú parallel osztály hiányában az iskola, és nem egykettőnél, túl van az elégen is nagyon sokkal terhelve; hogy ott a legtehetségesebb és lelkiismeretesebb tanítónak, egészsége kockáztatásával egészben kívánatos eredményt feltüntetni és állandósíttatni majdnem lehetlenség, már ez a sajnálatosan tényleges helyzet, egyes hitfelekezeti népiskoláinknak hiányosságát eléggé tanúsítja. Innen van ismét, hogy népnevelésünknek az utóbbi évek alatt észlelt sovány eredménye, mindig általánosságban szólva, inkább lehangol, mint fölemelőleg hat, s hogy az áldozattal fentartott vasárnapi iskolák évek óta és rendszeresen a felnöttek által inkább úvleg, mint ténylegesen látogattatván, a túlnépes egyes osztályokból, teljes négy osztály bevégezése nélkül kimaradt gyermek azt a kicsit egyszerűre teljesen elfelejti, a mi ott a túllétszám mellett reá ragadhatott.

Ezen két jelzett körülmény, egyéb hiányokat és nehézségeket szándékosan mellőzve, elegendő-e arra, hogy hitfelekezeti népiskoláinknak, egészben és általánosságban véve, elégtelenségét beismerjük; s meglegyünk győződve, hogy ha netalán a hitegyházak a népnevelés érdekében mindig áldozatkész városi közönség által, a hitfelekezeti népiskolák emelése s kellő szaporítására újabb és rendszeresen segélyeztetnének is, hitfelekezeti jelleggel, hitfelekezeti szervezet és ellenőrséggel azok többé a korigényeknek és várakozásnak nem fogának megfelelhetni. S nincs egyéb hátra, mint városi és pusztai népiskoláknál, vasárnapi iskolák és óvodáknál, s a leány-növendéknél a hitfelekezeti jellegét egyszerűen feladván, községi népiskolák felállí-

tása és fentartásával, azokat községi erővel regenerálni, az üdvös népoktatási törvénynek hű következetességgel érvényt szerezni, s ez által a jóra való kecskeméti népességnek a korszerű népnevelést, s az életre kiható szakképzettséget, sorsához mérten előteremteni és biztosítani.

És ezt csakis községi erővel eszközölhetjük.

Kétségtelen, hogy a túlterhelt hitegyházak a népoktatási törvény világos rendelkezése szerint az iskolakötelezettek létszámához képest, saját erejükkel, se újabb, se parallel osztályokat állítani és fentartani, egyéb bajaik mellett, képesek nem volnának, s hogy saját híveik irányában a kötelezett gyermekek kérelhetlen iskoláztatása körüli kényszerítő eljárásnál elegendő tekintélylyel és hatáskörrel nem is bírnának.

Mindezek érvényesítésére a városi közönség, s a felelős helyhatóság van hivatva.

Az is kétségtelen, hogy a népiskolák átvétele és fentartása a községnek tetemesebb, és rendszeres pénzáldozatába fog kerülni. De ezzel a közönség nemcsak önmagának és népességének első sorban, hanem a törvény szigorú rendelkezésének is tartozik, s ezt azontúl saját anyagi és szellemi jóléte szükségszerűen parancsolja. S a mennyiben a hitegyházak kezeiből a népiskolák feletti gondoskodást átveszi: az egyházak részére közel egy pár évtized előtt a népiskolák érdekében folyóvá tett évi segélyezés egyelőre el, és saját rendelkezésére fog maradni. Ezen tekintélyes összeg a kiadást tetemesen könnyítendő, s az átalakítási és felszerelési szükségszerű költségeken túlesvén, azontúlra rendes kiadásainak nagy részét fedezni fogja.

A városi közönség átvevén a hitfelekezeti népiskolákat, egyelőre a népnevelés érdekében már azzal is igen sok történend, ha azokat czélszerűen átalakíttatja, a kor igényeihez képest felszerelteti, először is kellő számú parallelosztályokról gondoskodand, s a létező hiányokat és vizsátságokat azonnal megszüntetvén, bárha évek során át, a tankötelezettek létszámának megfelelő iskolaszámot egymásután, egyes osztályok túlterheltetésének kikerülésével rendszeresen felállítandja.

A közönség népoktatási érdekekben teheti, sőt ezt a hivatkozott törvény feladatává teszi, hogy a község hatóság kebeléből, a tiszt karból és bizottsági tagokból egy a népnevelés fölött ellenőrködő, egy a népiskolák fölött intézkedő szakértő tanbizottmányról gondoskodják. A közönség annak élére, s a nagy számú népiskolák vezérletére kétségtelenül egyik tekintélyesebb, s akár az eléggé nagy hivatalos létszám mellett tisztán a tanügynek élő felelős tisztviselőjét állíthatja. És én hiszem, ha a községi népiskolák életbeléptével tanbizottság és elnöke legnemesb kötelességüket éveken keresztül egyenlő ügyszeretettel, odaadó hűséggel és következetességgel teljesítendik; ha az oktatást és összes eljárást czélszerűen ellenőrzik; ha a község hatóság intézkedéseire nézve üdvös irányadást érvényesítenek; a népoktatás szükségét és hasznosságát a népesség legalsóbb rétegénél is meg-

ismertetve, azt kedveltté, eszélyes bánásmódjuk és igazságos szigorukkal az iskoláztatást apránként a legszegényebb néposztálynál is, mint valódi életszükséget, önként keresetté teendik: úgy átalakítandó népiskoláinknál csakhamar, már az első évtizedben érezni fogjuk a jótékony változást, s már az ifjabb nemzedékben feltaláljuk a bizonyosan költséges népiskolának élő értékeit, s megérjük még mi is, hogy a józan eszű, egészséges érzésű kecskeméti polgárságnak népiskolái, messze vidéken mintaiskolákkul fognak szolgálni.

De lehetetlen, hogy népnevelés és népiskolákról szólván a népoktatásnak egyik legszükségesebb kiegészítőjéről, a népoktatást nélküle nem is érvényesíthető tanerőről, a néptanítókról is tüzetesebben ne nyilatkozzam.

Mondanom se kell, hisz mindenki tudja, és érzi, hogy a tanító a népiskolának a lelke. Jótanítóval a népiskolából és tanítványokból minden válhatik: selejtős tanító mellett alig valami. Egyes nyílt eszű gyermekek rossz tanító mellett valamicskét mutat-hat fel; de az egész népiskola népnevelési feladatának bizonyosan nem felelhet meg. S épen azért a műveltebb, az előhaladottabb külföldön, a jóra való néptanító, már közhasznú állásánál és nemes hivatásánál fogva, több becsülésben, több tiszteletben szok részesülni. S legfőbb levén előttük a népnevelés, legfontosabb a népiskolák ügye, ott rendszeresen mindent elkövetnek, hogy népiskoláikhoz ne csak jó tanítót nyerjenek, de hogy a néptanítót nehéz pályája betöltésére, méltányos fizetéssel, öregsége s elhalálózása esetére őt és családját nyugdíjbiztosítással is képesítsék.

A népnevelés érdekében nekünk is azt kell cselekednünk.

Való igaz, hogy a hazában jelentékeny városok találtak, a hol még a néptanítók a mi hitfelekezeti néptanítóinknál is silányabban díjaztatnak. De a mely városok a műveltebb, az előhaladottabb és előkelőbb városok közé szokják magokat, és méltán soroztatni, például a fővárost nem is említvén, Kassa; Pozsony, Arad és Szeged, ott a néptanítók már eddig is nem csak jobb fizetésben részesíttetnek, hanem nyugdíjaikról is van többé-kevésbé gondoskodva.

Pedig Kecskemét a mi kedves szülővárosunk, megélhetés tekintetéből, ma már nem épen az olcsó városok közé számíthatatik.

Vajjon a minden esetre civilisált, a becsületes és közhasznú munkája után tisztességes megélhetést jogosultan igényelhető néptanítónak nem kell-e városunkban ma-holnap családi szállásért 150—200 frt. szállásbért elfizetnie? Nem igényeljük-e, hogy maga és családja tisztességesen, megtisztelő állásához képest ruházkodják és alkalmazkodják? s mindez nem jelentékeny összegecskébe kerül-e? Nem követeljük-e, hogy tisztán nemes hivatásának éljen, s minden mellékfoglalkozástól tartózkodják? És ha igen — a pusztai néptanítónak 200 frttal, a városi néptanítónak 4—500 frttal van-e kellő mód és alkalom terhes állásáért a kezébe adva, hogy hivatkozott évdíjából ne csak tisztességesen megéljen, de annak

egyrészt minden eshetőség ellenére megtartván, abból öregsége és elbetegedése esetére magának, s elhalálása esetére családjának egy szép összegecskét félre is teheszen?

Valóban uraim, e fölvetett kérdésekre, bárha néptanítók nem vagyunk, de ha kissé gondolkozni, s együtt érzeni akarunk: mi magunk megfélemlítünk. S kétségtelen előttem, hogy a népiskolákat törvényszerűen regenerálni akarván, lehetetlen, hogy egyszermind a népiskoláktól elválhatlan néptanítók sorsát átjavítsuk; és erőnkhez mérten, de méltányosan ne biztosítsuk.

El nem kerülhetjük, hogy a népiskolák átvételével a pusztai rendes néptanítók és segédtanítók évdíját az illetékes lakhelyen kívül 300 és 400 forintra, s a városi rendes néptanítók és segédtanítók évdíját 500 és 700 forintra emeljük. Előbb utóbb kikerülhetlenné válik, hogy miként műveltebb és előhaladottabb városunknál már megtörtént, néptanítóink ösztöndíjképen, az államtisztviselők mintájára, az első szolgálati tíz év után öt perczent, s a többi tíz éves szolgálatidőkre ismét tíz-tíz perczent fizetésjavításban részesíttessenek, s hogy előregedéseik és elbetegedéseik s elhalálásaik esetében az ők és családjaik részére kellő nyugdíj iránt szorgosan gondoskodjunk.

Egyelőre ezek volnának az alapelvek, a melyek népiskoláink átvétele és átalakításánál, s azok rendszeres fentartásánál szemelőtt tartatván, ezek által bizonyosan előidéztenék azon kedvező korszak, a melyben már a legközelebbi tanköteles nemzedék, a községi népiskolákban tömegebben és czélszerűbben fogván részesíteni az okszerű népnevelésben, hivatva lesz erkölcsökben és munkásságban, s rend és törvénytiszteletben városunk népességét regenerálni és megifjítani, s bizonyosan hivatva lesz, kis korától és iskolai nevelésétől kezdve második természetévé válván a folytonos munkásság. — gazdasági, ipar és kereskedelmi tevékenységével Kecskemét felvirágzását előteremtteni.

Egyelőre addig is, még a népiskolák átvétele és átalakítása iránti jelentéstételre kirendelt bizottság műveletét megismertetné — eszmecsere és megvitatás végett ezeket kívántam egyszerűen jelzeni és ismertetni, meg levén az iránt győződve, hogy egyes nézeteim ezen nagy fontosságú tárgyban talán tévesek lehetnek, s azoknak majdan a jobbak és üdvösebbek előtt háttérbe kelendő közérdekben szorulniok — de szabadjon hinni, hogy önzetlenül és ügyszeretettel történt felszólalásom, hogy igénytelen nézeteimnek nyílt közlése bárki által, rosszakarat nélkül félre nem értethetik.

Pesten, aug. 20-án, 1872.

Horráth Döme.

A felső-magyarországi első kiházásító egyesület részvényeseihez!

(Folytatás.)

3. Egyletünk 4 év óta áll fenn, 3 év óta tetteleg működik, gyarapodik anélkül, hogy a tagoknak mesterséges módon togdosására vállalkozott; — hogy kötelesség mulasztásból származott baja lett volna egygyel is a sok közül; — hogy a többi éven át e téren szerzett gazdag tapasztalatok aggodalmat költöttek volna, épen a legközelebb állókban, bennünk, életképes jövője iránt.

4. Egyletünk létezhetése: tovább működése ellen eddig sem felülről, sem alólól semminemű kifogás nem tetetvén, — nem látom be szükségét annak, hogy bármi más lépést tegyünk, mint épen azt, melyet az egyesület életének folytonosságában ennek, s ebben az érdekletteknek javára tenni hivatva és hűtelezve vagyunk.

5. Megengedem, hogy a hasonló nevű egyesület eljárása, gyors bukása közvetve káros hatással vannak reánk; — tudom, hogy a szomszédos nagy házaknak leomlása a mi kis hajlékunk állandóságában eddig megvetett hitet meggingatta, az eddigi osztatlan bizalmat sokaknál megrendítette; — lehet, hogy a kidőlt nagy fák ágai a mi kis esemetünknek is virág, lombtelt gallyait letördelik: az alap azonban, melyen újból lehet építeni, — a törzs, mely új ágakat hajtani képes, — megmarad: s nem sok idő kell hozzá, hogy a csapás elhárítva, a bizalom szilárdulva, a veszteség dusan kárpótolva legyen.

6. Mit teszünk? Egyelőre semmit. Maradunk a kik voltunk; haladunk a jónak ismert uton előbbi lassú, de biztos léptekkel. Ki vethet gátat ezen elhatározásomnak? A felharagított s oly sokak által megsalátott polgári hatalom és az érdekelt közönség maga. Nem hiszem azonban, hogy az osztó igazság azt hozná magával, miszerint mások bűnéért mi is s velünk ezek lakoljanak csak azért, mert egy nevűek valánk velök; azért, mert a vétkes játékokban semmi részt nem vettünk; — nem hiszem, hogy a nagy közönség jól felfogott érdeke azt követelje, miszerint ha már az ellenség le van győzve, vesszen el hát a jó barát is: — ha az érdek nagy hajója zátonyra jutott, sülyedjen el hát a mentő kis csónak is.

7. De ha mégis bekövetkeznék az, mit ugyan nem remélünk, de mert a rendkívüli idő, rendkívüli következményeket, ezek pedig rendkívüli intézkedéseket szülnek, — el lehetünk — s el is vagyunk készülve reá — hogy t. i. hatalmasság megtagadja tőlünk is az életet, — vagy az alsóbb hatalmasság megvonja tőlünk az életet adó bizalmat; — ezen képzelhető legrosszabb esetben is én akarok lenni az első, — ki a békés összejövetel, békés együttélés után, — békés elválásra fogom az egyesület tagjait felhívni, s a mily nyugodt lelkesímet, becsületes szándékkal fogtam hozzá a nagy mű alkotásához, a mily megfeszített munkásság, éber ügyszeretet, féltékeny becsülettel munkáltam társaimmal együtt az egyesület s egy a nagy közönség igaz java mellett, ép oly nyugodtan fogok megválni az egyesülettől, a tagoktól, egyik kedvenc művem és foglalkozásomtól, — de, — nem örökre, hanem csak a jobb időkben való „vizontlantásig.“

8. Reménylünk azonban a legjobbat. A vihar sokat lerombol, elpusztít, — letöri a gyengét de megedzi az erőset; — szebb a verőfény, tisztább a levegő, életének jobban örül minden utána. — Reményem, hogy a felsőbb hatalmasság igazságos lesz irányunkban, — az alsóbb hatalmasság, a nagy közönség bizalma pedig élni és éltetni fogja egyesületünket mindaddig, míg arra érdemes lesz; érdemes lesz reá pedig mindaddig, míg alapköveit: erkölcs, szeretet, jótékonyosság megtartani, — szervezetét óvatosan fejleszteni, — az idegen vagyont becsületesen kezelni; az alapszabályokat minden irányban szigorúan megtartani és megtartatni, — szóval a nagy közönség igaz érdekeit hűen szolgálni, előmozdítani tudja és fogja.

Miskolcson, 1872. július 22.

Laukó Károly,

helybeli ügyvezető.

Zelenka Pál,

elnök.

Felhívás.

Az 1873. évi bécsi világ ipartárlaton, a házi ipar egy külön osztályban képviselve leendvén, a m. k. vallás- s közoktatásügyi miniszterium oly célból, hogy a magyar házi ipar is élő képviseltetésre biztosíttassék, ezen házi ipar cikkeknek egy népművészeti gyűjteményben összegyűjtését rendelte el; mely gyűjtemény míg egyrészt Magyarországon különböző ajkú és fajú népeinek önalkotta kezdetleges ugyan, de annál eredetibb iparrá a nagyvilággal megismertetné, más részről a tárlat bevégetével a magyar nemzeti múzeumban létező népművészeti osztály kiegészítésére felhasználva, késő időkre a magyar nép ez idő szerinti művelődési történelmének egyik igen jelentékeny emlékit képezendi.

Ezen cél elérése tekintetéből az 1873. évi bécsi világipar-tárlaton kiállítandó magyarországi népművészeti gyűjteményben a következő házi cikkek vétetnek fel.

1. Mindenféle cserépneműek, különösen égetett, színezett s mázas edények; 2. népművészeti himnuszok; (v. i. himzett harisnyák, övek, párták, kontyok, ingek, kötők stb.) 3. csipkék, kötések s egyéb népművészeti kézi munkák; 4. kivarrótt tarisznyák, tüszők, süvegek, kalapok stb.; 5. eredetiecs bőrmunkák, bundák, irhanadrágok, dolmányok, nyergék stb.; 6. népművészeti szövetek, jelesen szőnyegek, pokróczok, katrinczák, fejtakarók, s az ily szövetekből készült czifra szü-

rök, gabák stb., különös tekintettel az azokon található eredeti mustrákra s diszitményekre; 7. fonatok, jelesen gyékények és kosarak, eredeti helyhez kötött mustrák s alakok szerint; 8. faművek, jelesen eredeti faedények, kupák, fatálak, dézsák stb., mindig különös tekintettel eredeti alakjukra vagy az azokon látható diszitményekre; 9. mindenemű eredeti népművészeti faragványok, akár fából, akár gyökerekből, fémdiszítésekkel vagy a nélkül készültek, jelesen czifra fapipák, botok, csákányok, ostoronyelek, kések, balták stb.; 10. népművészeti piperecikkek, jelesen arany, ezüst vagy sárgarézéből készült ékszerek; 11. mindenféle népművészeti zeneszerek sípok, furulyák, dudák, csákányok stb.; 12. hazai népművészeti tárgyak, jelesen az ország külön vidékein különleges éghajlati s egyéb viszonyokhoz alkalmazott lakházak, ólak, tengeri s dohánypajták stb., ha lehetséges az eredetihez hasonló anyagból készült mintái, s a mennyiben ilyenek meg nem szerezhették, alaprajzai és látképei esetleg fényképekben; 14. az előbbi pontokban fel nem említett egyéb népművészeti tárgyak, különösen a mennyiben sajtószertű népművészeti áruknak el, vagy mint p. o. a halászatnál használt eszközök a nép eredeti keresetmódjaira fényt vetnek.

Mely szép és közérdekű cél elérhetése tekintetéből, hogy hazánk minden népfaja es vidéke saját eredeti műveiben és készítménye által az 1873. évi világtárlaton versenyezendő nemzetek között illően képviselve legyen, — bizalommal hívom és kérem fel városunk összes lakosságát, de különösen a minden szépért lelkesülni tudó növegyeletet és városunk értelmes iparosait, hogy városunknak és a magyar névnek diszére való munkáikkal közreműködni, a gyűjteményt gyarapítani, és a kiállításra szánt cikkek, a kellő intézkedések megtétele végett alólórttnál mint ez ügyben a városi hatóság által megbízottnál bejelenteni szíveskedjenek.

Kecskemét, 1872 aug. 3.

Szűcs Imre,
tanácsnok.

Nyilatkozat.

A „Kecskeméti Lapok“ 36. száma vegyes rovatában * jegy alatt egy közlemény foglaltatik, mely szerént a szomszéd Lajos-Mizse pusztán a keleti marhavész kiütött volna stb. s az itteni hatósághoz azon kérdés intéztetett, vajjon tett-e már a vész elhárítása céljából — s ha igen, — minő, — intézkedéseket? A hír légből kapott s annak semmi igaz alapja nincs. *) A mint e hír pésti lapokban már előbb szárnyra kelt, a városi kapitány azonnal értesítést szerzett magának illetékes helyről annak miben állása iránt. Újabban a helybeli lap híre után még azon napon írásbeli nyilatkozatot kért a lajos-mizsei pusztai bírótól; ki is 452. szám értesítésében azt válaszolja: hogy ott a marhavésznek nyoma sincs, s a hír egy onnan a múlt hó utolján írott téves esendbiztosi jelentésből származott, mely aztán a Jászkerület közönsége által a földművelés ipar és kereskedelem ügyi nagy méltóságú m. k. miniszteriumhoz telerjesztetett, honnan az országos fő barmász úr a netán mutatkozó kór constatalása végett azonnal le is küldetett, de száj és láb fájásban szenvedő marhákban egyebet nem talált, mely kórok ott és egyebütt is ez időszert járványosan uralkodnak.

Ennyit a hír megeczáfolása és a közönség megnyugtására, e végett szükségesnek látván, nyilvánosságra juttatni, kérem a szerkesztőséget annak a közelebbi lapban szíves közlésére.

Kecskemét, 1872 aug. 12.

Hajagos Illés,
rendőrkapitány.

Tanügyi értesítés.

A csongrádi állami tanítóképezdeben a jövő iskolai év folyó évi október 1-én veszi kezdetét, a mikor az első és második osztály tanfolyama fog megnyitattni.

A növendékek beiratása mindkét osztályba szept. 25—30-ig tart.

Felvétetik minden oly éptestű növendék, ki 15-ik évét már meghaladta s az anyanyelv-, számvetés-, földrajz- és történelemben legalább annyi jártassággal bír, a mennyit a gymnasium-, real- vagy polgári iskola négy alsó osztályában tanítanak.

A belépni kívánó növendék erről vagy nyilvános iskolai (bélyegmentes) bizonyítványt köteles előmutatni, vagy felvételi vizsgának, mely folyó évi szept. 30-án fog megtartatni, kell magát Csongrádon alávetnie.

*) A hírt mi nem légből láptuk, hanem épen a most már tévesnek igazolt esendbiztosi jelentés után közöltük egyik jászberényi lap után.
Uj.

Korat mindenki keresztlevéllel, testi épségét orvosi (bélyegmentes) bizonyítvánnyal köteles igazolni.

E képezdénél több szegény és szorgalmas növendék nyer ingyen köztartást s némi szállás-pénzt, vagy havi segélydíjat, ki e jótétemények valamelyikét elnyerni ohajtja, a fennemlített okmányokon kívül szegénységi bizonyítvánnyal is felszerelje folyamodványát, azt szept. 20-ig Békés-Csongrád megyék tanfelügyelője nsgos Vadász Manó kir. tanácsos úrhoz Szegedre küldje be.

H.-M.-Vásárhelyen, 1872. aug. 14.

Tanfelügyelői megbizásból:

Dékány József,
csongrádi áll. képezdei rendes tanár.

Helybeli újdonságok.

* **Hymen.** Tóth László úr, kecskeméti nyomdatulajdonos s lapunk derék nyomdása, aug. 16-án d. u. 5 órakor tartá esküvőjét Fejes Ilka kisasszonnyal, Fejes József kunszentmártoni birtokos úrnak szépség- és lelki kellemekben egyaránt gazdag leányával. — Az esküvő Tiszakürthön csendes ünnepélyességgel tartatott meg a ref. egyházban, mely után a boldog vőlegény boldog menyasszonyával „Szigligetjükkbe” Kecskemétre indult. Jól esik e hirt regisztrálnunk, nem csupán azért, mert Kecskemét hölgykorszorúja egy virággal szebb és gazdagabb lett, de azért is, mert ez által azon kedves helyzetbe jutottunk, miszerint barátunknak szívünkben kívánhatjuk, hogy az élet küzdelmes mezéjén a boldogság teljes rózsáit, melyeket a kölcsönös szerelem útaira hint, soha hervadni ne lássák, s a szép frigy, melyre ezennel áldást kívánunk, valóban áldott legyen!

— **Gyász hir.** Kecskemét sz. kir. város róm. kath. hitközség népnevelése ügyét súlyos csa-

pás érte, midőn azt f. évi augusztus hó 19-én egyik legmiveltebb, legbuzgóbb és legértelmesebb tanítójától Révay Györgytől fosztotta meg a kéllelhetlen halál. Hátra hagyott özvegyén és 6 nevetlen árváján kívül méltán siratja őt számtalan szülő, kik benne gyermekeik második atyját és nemtőjét veszítették el. Béke porainak!

— **A kecskeméti jótékony nőegyletet** retentő veszély fenyegeti — a kecskeméti lelkes nők minden igyekezete, szorgalma, áldozatkészsége és fáradsága mind hiába, mind haszontalan munka, a mit 2 év alatt ügyszeretettel, lelkesültséggel létre hoztak, annak párnap mulva se hire se hanva, egész műveiket mint pelyhet fújja el egy retentő boszús és haragos felső szellem — az európai 6-ik katona nagy hatalmasság, a menny és föld ura, a nap testvére, a „Szent Lélek” patika tulajdonosa, némely iparosoknak élet-halálfeletti ura, ki alázatos rabszolgáinak 100 bambus páleza talpra ütés alatt meghagyta, hogy nejeiket a nőegyletből kitoröltessék. Alah nagy és mindenható, az ő akarat, kegyelem kegyelem az árva nőegyletnek — irgalom uram irgalom!!!*)

— **F. hó 13-án tartatott az évi vizsgálat** a Molnárné assz. vezetése alatt álló nőnevelésben számos szülő és más vendég részvéte mellett. A leánykák értelmes, fogékony feleletei minden hallgatóban azon meggyőződést kelthették, miszerint mind a tanítók, mind a tanulók megtették köteleiket. — Különösen kitűnt a 3. 4. osztály, melyeknek tanulói egymással versenyezni látszottak a tudományok elsajátításában és előadásában, ami szinte természetes, mert a kezdet

*) Mi csak arra vagyunk kíváncsiak, második Borosjenőt keres-e ez a mindenható úr, vagy csakugyan megnyergeti a kecskeméti jóhiszemű polgárság kicsijét, nagyját.

Szerkesztő.

nehézségein csakis ezen osztályokban szoktak már túl lenni a kis tanulók. A tanúsított szorgalom némi elismerésül néhányan jutalmat is kaptak. A 4. osztályban Klirinyi Mari, a 3-ban Szabó Róza, a 2-ikban Bagi Teréz, az 1-sőben Bogos Vilma. — r.

— **Az iparműkiállítás javára** rendezett színelőadás eredménye következő: belépti díjakban 282 frt. 40 kr., gyertya maradványokért 2 frt., fölül fizetések: Sármy Márton úr 5 frt. Csókás József úr 1 frt. Összesen 290 frt. 40 kr. Ebből a költség leszámítva 103 frt. 15 kr., maradt 187 frt. 25 kr. tiszta jövedelem. Midőn a n. érdemű közönség e fényes pártfogását megköszönjük, el nem mulaszthatjuk a működőknek forró köszönetünket megszavazni, és pedig t. Kun Anna úrhölgy és tek. Madarasy László kir. főügyész urnak, mint a szellemi vezetőknek ugyszinte az egyes szereplőknek u. m. Antal Ilonka, Böhm Julia, Muraközy Sarolta és Pólya Róza kiasszonyok; továbbá Muraközy Dezső, Kada Elek, Katona Béla, Tasi Pál, Darányi Ferencz, Bánó Imre, Szarvas Imre, ugyszinte a sügő Hoskó József uraknak szíves közreműködésükért az iparműkiállítás rendező bizottsága nevében. *Dömötör Károly*, tikár. *Grosz Zsigmond*, b. elnök.

— **Örömmel értesülünk** a lapokból, hogy Kolozsvárott, az ottani jótékony nőegylet már az általa kezdeményezett árvaházat felszerelte s közelebb tényleg is életbe fogja léptetni. Adja Isten, hogy időnként és munkásságot már legközelebb igénybe vevő ipar- és gazdasági versenytárlatok után, a kolozsvári, nagyváradai és szegedi nemes példák után, mi is mindannyian, apraja nagyja, hason buzgalommal és tevékenységgel az árvaház érdekében csoportosuljunk és sorakozzunk!

Felelős szerkesztő: **Dr. Dékány Ráfael.**

H I R D E T É S E K

Árverési hirdetmény.

A kecskeméti királyi törvényszék telekkönyvi osztálya részéről közhírré tétetik, miszerint Fuchs Péter felperes részére 611 frt. tőke követelése és járuléka kielégítése végett, végrehajtást szenvedett Turjánsházi Istvánnak bíróság lefoglalt a kecskeméti 472. számú telekkönyvben 516. részlet szám alatt foglalt s neve alatt beírt házából ötöt illető felére nézve, mely ház rész az egész után 480 frtra becsültetett, a nyilvános árverés elrendeltetett és árverési határidőül 1872. évi szeptember 13. és szükség esetében 1872. évi október 14. napjának mindig délelőtti 9 órája a telekkönyvi hivatalban akként tüzett ki, hogy első alkalomkor az árverés alá bocsájtott ingatlanosság becsárol alul el nem adható.

Venni szándékozó tartozik a becsértéknek 10%-át készpénzben vagy értékpapírban bánatpénzül az árverési kiküldött kezeihez letenni, különben az árverésben részt nem vehet.

Az árverési feltételek, melyek az árverés előtt felolvastatnak, az árverést megelőzőleg mindenki által a telekkönyvi hivatalban megtekinthetők.

Felszólítanak azon jelzálogos hitelezők, kik nem ezen telekkönyvi törvényszék székhelyén avagy ennek közelében laknak, az iránt, hogy a vételár felosztása alkalmával leendő képviseltetősök végett, a törvényszék székhelyén megbízottat rendeljenek, és azok nevét s lakását az eladásig jelentsék be, mert ellenkező esetben a hivatalból kinevezett gondnok által fognak képviseltetni.

A perrendtartás 433. és 466. §§-hoz képest felhivatnak mindazok, kik a fentebb kijelölt javak iránt tulajdonjogi vagy más igényt, vagy elsőbbségi jogokat érvényesíthetni vének, hogy kereseteiket a hirdetmény közzétételének utolsó napjától számított 15 nap alatt ezen telekkönyvi törvényszékhez adják be, különben azok az árverés fogantatását nem gátolhatják, egyedül a vételár fölöslegére fognak utasíttatni.

Kelt a kecskeméti kir. törvényszék telekkönyvi osztályának 1872. évi Aug. 7-én tartott üléséből. 1—3

Hirdetmény.

A községhatósági közgyűlésnek, f. évi 347. sz. határozata értelmében, a város tulajdonához tartozó felső pusztaszeri pusztán levő két bormérési helyiség f. évi Szeptember 29-ik napjától számítva 3 évre, — továbbá f. hó 7-én s következő napokon folytatva tartott rendes havi közgyűlésben — sz. a. kelt határozat értelmében, ugyanezen pusztában levő 35 részlet újabb kiosztású földekből 28 részlet, ugyancsak f. évi Szeptember 29-től számítva 6 évre nyilvános árverés útján haszonbérbe kiadni rendeltetvén, felhivatnak mindazok, a kik akár ezen bormérési helyiségeket, akár imént említett földrészteteket haszonbérbe kivenni akarják, hogy f. évi Augusztus hó 23-án a helyszínen tartandó árverésen, kellő bánatpénzzel ellátva megjelenni sziveskedjenek.

Árverési feltételei következők: 1. A haszonbér felvénekint s mindig előre lesz fizetendő. 2. A bérleti kívánók a bormérési helyiségtől 20—20 frtot, a földektől holdjától 2—2 frtot tartoznak bánatpénzül letenni, s azt a szerződés aláírásakor — mi a helyszínen történik — félévi haszonbérre kiegészíteni. 3. A bérlet a vállalkozóra azonnal, a városi közönségre pedig csak közgyűlési jóváhagyás után váland kötelező erejűvé. 4. A bérlet csak helybeli — de haszonbérrel nem tartozó lakosoknak engedtetik meg.

KecsKemét, 1872. Augusztus 10-én.

A gazdasági osztály által.

Nyomatott Kecskeméten, Tóth Lászlónál. 1872.

Figyelmeztetés

Gombos

„Erősítő italára” a földbirtokosokhoz!

Miután a munkások mezei munkák közben többféle okokból hasmenést, vérhast, göresöt, hányást, hideglelést szoktak kapni, mi őket rendszeren hosszú időre munkaképtelenné teszi; mindezen bajokat

Gombos erősítő-itala

által oly gyorsan lehet megszüntetni, hogy a szenvedőt még a munka színhelyéről sem kell eltávolítani. — Megelőzőleg szeszes italok helyett naponként két kanalat foglaló pohárban adva, a munkást ép erőben lehet megtartani.

Kecskeméten raktár: Fejér István kereskedőnél. 8—12

Igervények

1864-es állam-sorsjegyekre.

főnyeremény **200,000 forint**, húzás f. évi szeptember 1-én d. e. 10 órakor az egylet helyiségében tartandó árverésen folyó évi szeptember 29-étől három évre haszonbérbe adandó.

A feltételek alolirtnál megtudhatók.
Kecskemét, 1872. aug. 22.

Szilcs Imre,
elnök.

Dr. POPP J. G.

úrnek cs. kir. udvari fogorvos
Bécsben, Stadt. Bognergasse Nr. 2.

Kacsfalva, 1859. november 9.

Tekintetes úr!

Négy év óta szenvedek már *fogfájásban*; sok orvost vettem igénybe, de a kínos fájdalom mindamellett is folyton látogatott.

Néhány hét előtt egy nőnek panaszoltam el szenvedéscimét, ki az ön *jülülmulthaltan anatherin-szájvizét* ajánlotta nekem, s mióta használok azt, a *fogfájástól* teljesen meg vagyok szabadulva, miért is önnök legmélyebb hálátat kifejezem és minden hasonlóan szenvedőnek *üdvös hatású anatherin-szájvizét* a legmelegebben ajánlhatom.

Szíveskedjék tehát nekem mielőbb 2 üveg *valódi anatherin-szájvizet* utánvétellel küldeni, mit mielőbbre várva, maradok mély tisztelettel

Herzog J.

Kaphatók: *Kecskeméten*: Milhoffer J. gyógyszerésznél; *Nagy-Körösn*: Crazler, Missary F. és Rudy gyógyszerészeknél; *Czepléden*: Persay A. gyógyszerésznél; *Szolnokon*: Horanszky A., Scheftsik J. gyógyszerészeknél; *Csongrádon*: Jeszenszky gyógyszerésznél; *Félegyházán*: Hoffer A. gyógy.-nél; *Kis-Körösn*: Gubás gyógyszerésznél; *Szabadszállásán*: Rosznyay M. gyógyszerésznél; *Kun-Szent-Márton*: Farnek gyógyszerésznél.

Birtok-eladás.

Kecskemét város határához tartozó nyíri dűlön, a várostól $\frac{1}{4}$ óra távolságra eső, Sárközy kisasszony-féle — 1600 □ öllel — mintegy 300 holdas tanyabirtok, alolirt Bereczk Pál, mint néhai Sárközy Terézia kisasszony örököse által, **egészben vagy kisebb részletekben** eladatik.

A birtokon van egy nagy cserepes lakház 5 szobából, 2 konyha, kamara és pinczéből álló, — továbbá 4 nádas gazdasági épület; ezek közül két nagy istálló már új nádfedélzettel van a legjobb állapotba helyezve; — a lakházzal kapcsolatosan van a disz- és gyümölcsös kert 4—5 hold területtel, — e mellett pedig egy jól rendezett s különös válfajokból álló szőlő, ritka jeles fajú és igen sok gyümölcs-fákkal; — végre az egész majorság: 2 nagy tábla tölgy- és akác-erdő által van két oldalról körül övezve. — A birtok két szélén 2 esőz s illetoleg kertész-tanya áll.

A venni szándékozók e birtokot bármikor megtekinthetik, és az eladási feltételekről **alolirt tulajdonossal** folyó aug. 27-ig személyesen Kecskeméten, s azután levél útján Hód-Mező-Vásárhelyen, — törvényes meghatalmazottjával **Csilléry Benő** ügyvéd úrral pedig Kecskeméten mindenkor értekezhetnek.

Kecskemét, aug. 23. 1872.

Bereczk Pál,

hód-mező-vásárhelyi lakos és birtokos.